International Growth Centre

သို႔။ ။ ျမန္မာႏိုင္ငံ အစိုးရ၊ အရပ္ဘက္အဖြဲ႕အစည္းမ်ားႏွင့္ ဘာသာေရးေခါင္းေဆာင္မ်ား
အေၾကာင္းအရာ။ ။ ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္စ္ တုန္႔ျပန္ေဆာင္ရြက္မႈဆိုင္ရာ မူဝါဒလိုအပ္ခ်က္မ်ားႏွင့္ အခြင့္အလမ္းမ်ား
ေန႔ရက္။ ။ ၃၀ မတ္ ၂၀၂၀

မူဝါဒအက်ဥ္းခ်ဳပ္ - ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္စ္ တုန္႔ျပန္ေဆာင္ရြက္မႈဆိုင္ရာ မူဝါဒလိုအပ္ခ်က္မ်ားႏွင့္ အခြင့္အလမ္းမ်ား

ဤမူဝါဒအက်ဥ္းခ်ဳပ္တြင္ ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္ႏွင့္စပ္လ်ဥ္းၿပီး ျမန္မာႏိုင္ငံရင္ဆိုင္ေနရသည့္ စိန္ေခၚမႈမ်ားကို ျမန္မာႏိုင္ငံ အစိုးရ၊ အရပ္ဘက္အဖြဲ႕အစည္းမ်ား (CSOs)ႏွင့္ ဘာသာေရးေခါင္းေဆာင္မ်ား အတူတကြ တြန္းလွန္ႏိုင္ေရးအတြက္ မရွိမျဖစ္လိုအပ္ေသာ က်န္းမာေရးဆိုင္ရာ ဝန္ေဆာင္မႈလုပ္ငန္းမ်ား၊ အေကာင္အထည္ေဖာ္ေဆာင္ရြက္မႈ လုပ္ငန္းမ်ား၊ စီးပြားေရး၊ လူမႈေရးႏွင့္ ႏိုင္ငံေရး စသည္တို႔ႏွင့္သက္ဆိုင္သည့္ ထည့္သြင္းစဥ္းစားရမည့္ အေျခအေနမ်ားကို ေဆြးေႏြးတင္ျပထားပါသည္။ အဆိုပါကိစၥရပ္မ်ားႏွင့္စပ္လ်ဥ္းၿပီး ေတြ႕ရွိခ်က္မ်ားကို ပူးတြဲပါအစီရင္ခံစာ (Full-length report) တြင္ အေသးစိတ္ ရွင္းလင္းတင္ျပထားပါသည္။

ျမန္မာႏိုင္ငံအေပၚ ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္စ္၏ က်န္းမာေရးဆိုင္ရာ ျခိမ္းေျခာက္မႈမ်ား

၂၀၂၀ ျပည့္ႏွစ္၊ မတ္လ (၂၈) ရက္ေန႔အထိ ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္စ္ ကူးစက္ခံရသူ (၈)ဦးေတြ႕ရွိရေၾကာင္း က်န္းမာေရးႏွင့္ အားကစားဝန္ႀကီးဌာနမွ အတည္ျပဳခဲ့ပါသည္။ လက္ရွိအခ်ိန္အထိ ေလယာဥ္ျဖင့္ဆိုက္ေရာက္လာသည့္ (ႏိုင္ငံျခားသားႏွင့္ ျမန္မာႏိုင္ငံသားမ်ားအပါအဝင္) ႏိုင္ငံတကာ ခရီးသြားမ်ားကိုသာလွ်င္ ႏိုင္ငံေတာ္ ဗဟိုအဆင့္မွ အာရံုစိုက္လ်က္ရွိပါသည္။ သို႔ေသာ္လည္း အဆိုပါေရာဂါမွာ ထို႔ထက္ မ်ားစြာပို၍ ပ်ံ႕ႏွံ႔ေနႏိုင္ပါသည္။ ေရာဂါ ဓာတ္ခြဲစမ္းသပ္ႏိုင္မႈအေျခအေန နည္းပါးျခင္း၊ ကနဦးတုန္႔ျပန္ေဆာင္ရြက္မႈေႏွးေကြးျခင္း၊ စိမ့္ဝင္ႏိုင္ေသာ နယ္စပ္ဝင္ေပါက္မ်ားရွိေနျခင္းႏွင့္ ကူးစက္မႈျမန္ဆန္ေသာ ေရာဂါျဖစ္ေနျခင္း စသည္တို႔ေၾကာင့္ တရားဝင္ေၾကျငာထားေသာ အခ်က္အလက္မ်ားမွာ လက္ေတြ႕အေျခအေနထက္ ေလ်ာ့နည္းေနႏိုင္ပါသည္။ လာမည့္ သီတင္းပတ္မ်ားအတြင္း ကိုရိုနာ ဗိုင္းရပ္စ္သည္ ျမန္မာတစ္ႏိုင္ငံလံုးသို႔ ကူးစက္ပ်ံ႕ႏွံ႔သြားႏိုင္ၿပီး ေသဆံုးမႈမ်ားလည္း သိသိသာသာ မ်ားျပားလာႏိုင္ပါသည္။

ျမန္မာႏိုင္ငံတြင္ ကိုရိုနာဗိုင္းရပ္စ္ အေျခအေနကို ေလ်ာ့နည္းသက္သာနိုင္ေျခရွိသည့္ အေၾကာင္းတရားမ်ားစြာလည္း ရွိႏိုင္ပါသည္ (ဥပမာ- ရာသီဥတု ပူျပင္းျခင္း၊ ျမိဳ႕ျပေရိယာနည္းပါးျခင္း၊ အျခားႏိုင္ငံမ်ားထက္ ႏိုင္ငံတကာေလေၾကာင္းလိုင္းဆက္သြယ္မႈနည္းပါးျခင္း)။ ျမန္မာႏိုင္ငံ၏ လူဦးေရ ဖြဲ႕စည္းတည္ေဆာက္ပံုအရမွာလည္း အခ်ိဳ႕ေသာ ရႈေထာင့္မွၾကည့္လွ်င္ ေကာင္းမြန္သည့္ အေျခအေနတစ္ရပ္ျဖစ္ေနပါသည္ (ဥပမာ-

ဤမူဝါဒ အက်ဥ္းခ်ဳပ္ကို ျမန္မာျပည္ဆိုင္ရာ သုေတသနမ်ားလုပ္ကိုင္ေဆာင္ရြက္လ်က္ရွိသည့္ သုေတသီတခ်ိဳ႕ႏွင့္ က်န္းမာေရး၊ အစိုးရေရးရာဆိုင္ရာ လုပ္ကိုင္ေဆာင္ရြက္ေနသူမ်ား ပူးေပါင္းျပဳစုထားပါသည္။ IGC မွ ေငြေၾကးအေထာက္အပံ့ပံပိုးျခင္း၊ ဤစာတန္းျဖစ္ေျမာက္ေရးအတြက္ ဦးစီးလုပ္ေဆာင္ျခင္းမရွိပါ။ သို႔ေသာ္စာတန္းျပဳစုသူ သုေတသီတခ်ိဳ႕မွာ IGCႏွင့္ အျခားလုပ္ငန္းမ်ားတြင္ ပါဝင္လုပ္ကိုင္ေနသူမ်ား ပါဝင္ပါသည္။ ေအာင္ထြန္း ႏွင့္ Paul Minoletti မွဦးေဆာင္၍ Ali & Duncan Boughton, David Ney, Deniz Okur, Guillem Riambau, Ian Porter, Kyan Htoo, Mai Hla Aye, Mary Callahan, Naing Htoo Aung, and Richard Horsey တို႔အပါအဝင္ (မေဖာ္ျပထားေသာ) သူမ်ား၏ ပါဝင္ပံ့ပိုးမႈမ်ားျဖင့္ ျပဳစုထားပါသည္။

သက်ကြီးရွယ်အိုအချို့အစားနည်းပါးခြင်း၊ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်ကူးစက်ခံရနိုင်မှုအန္တရာယ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်အဖြစ်များသော အချို့သော ကျန်းမာရေးအခြေအနေများမှာ နည်းပါးခြင်း (ဥပမာ- ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း အစားထိုးကုသခြင်းနှင့် အဝလွန်ခြင်း)။

သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်မှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့် အခြေအနေများစွာလည်း ရှိနေပါသည် (ဥပမာ- အာဟာရချို့တဲ့သူနှင့် ကိုယ်အလေးချိန်မပြည့်သူများပြားခြင်း၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများသည် ငယ်ရွယ်သူများနှင့်ရောနှောနေထိုင်ကြရသည့်အတွက် ရောဂါပိုးရှိသူနှင့် ထိတွေ့နိုင်ချေ ပိုများခြင်း၊ မြို့ပြဆင်းရဲသားရပ်ကွက်များတွင် လူဦးရေ ကျပ်တည်းခြင်း၊ (သွေးတိုး၊ ဆီးချို၊ အေအိုင်ဒီအက်စ်နှင့် တီဘီရောဂါ ကဲ့သို့သော) ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်ကူးစက်မှုအန္တရာယ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေအချို့မှာ မြင့်မားစွာရှိနေခြင်း)။

<u>လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ</u>

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်ကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်၊ အုပ်ချုပ်မှုယန္တရားစံချိန်စံညွှန်းနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးအချိတ်အဆက်အားကောင်းမှု များနှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များအကြား ရွေးချယ်သည့်ချိန်ညှိမှု များ ပါဝင်နေပါသည်။ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချရာတွင် များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော နည်းလမ်းအချို့ရှိပါသော်လည်း ၎င်းတို့မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်အိမ်ထောင်စုများ၏ အခြေခံစီးပွားရေး လိုအပ်ချက်များ အပေါ်တွင် ကြီးလေးသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို သက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများမှာ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရန် အလွန်အမင်းခက်ခဲခြင်း သို့မဟုတ် မဖြစ်နိုင်သည့်အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

မကြာသေးမီကာလအတွင်း တိုးတက်လာမှုများရှိသော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လစ်ဟာသွားခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေးစနစ်မှာ ရောဂါစုံစမ်းရှာဖွေခြင်း၊ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခြင်း၊ ရောဂါကူးစက်ရာလမ်းကြောင်းကို နောက်ကြောင်းပြန် ခြေရာခံခြင်းနှင့် ကုသရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များအပါအဝင် အရင်းအမြစ်များ ဆိုးဆိုးရွားရွား ချို့တဲ့နေသည့် အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် လူနာအထူးကြပ်မတ်ကုသခန်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ (ICU facilities)မှာ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ နေပြည်တော် စသည့် မြို့ကြီး (၃) ခုတွင်သာအဓိက ရှိနေပါသည်။

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်မှာ အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝင်ငွေအပါအဝင် စီးပွားရေးကဏ္ဍအပေါ်၌ အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများ ရှိနှင့်နေပြီးဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု (အထည်ချုပ်)ကဏ္ဍနှင့် ခရီးသွားကဏ္ဍများကို အများဆုံးသက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း သက်ရောက်လာနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမှာ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ရှိ နေ့စားလုပ်သားများ၊ ကျေးလက်ဒေသရှိ မြေမယာမဲ့များအပါအဝင် ဆင်းရဲသား လူတန်းစားအပေါ်တွင် မတန်တဆ သက်ရောက်မှုများ ကြုံတွေ့လာရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တင်းကျပ်သည့် ဗိုင်းရပ်စ် တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်းများ (ဥပမာ- ပြည်သူများသွားလာမှုကို သီတင်းပတ်များစွာ သို့မဟုတ် လပေါင်းများစွာ ပိတ်ပင်ကန့်သတ်ခြင်း (lockdown))ကို ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော်လာမည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စု အများအပြားမှာ ကျရောက်လာမည့် စီးပွားရေး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို တောင့်ခံနိုင်မည့် အခြေအနေတွင် မရှိပါ။

အိမ္ေထာင္စုအမ်ားအျပားမွာ ဝင္ေငြမရွိဘဲ သီတင္းပတ္မ်ားစြာ သို႔မဟုတ္ လေပါင္းမ်ားစြာ ရွင္သန္ရပ္တည္ႏိုင္မည္ မဟုတ္ပါ။ ျမန္မာႏိုင္ငံ အစိုးရအေနျဖင့္လည္း တိုင္းျပည္အတြင္း အသြားအလာ ကန္႔သတ္ပိတ္ပင္မႈ (lockdown) ေၾကာင့္ ျပည္သူမ်ား၏ ဝင္ေငြ ထိခိုက္မႈကို ေလ်ာ့ပါးသက္သာေစရန္ ေဆာင္ရြက္ရာတြင္ ဖြံ႔ၿဖိဳးၿပီးႏိုင္ငံမ်ားတြင္ က်င့္သုံးခဲ့သည့္ ႀကီးမားေသာ စီးပြားေရးဆိုင္ရာ ၾကားဝင္ေဆာင္ရြက္မႈမ်ိဳးကဲ့သို႔ေသာ ေဆာင္ရြက္ခ်က္မ်ားကို အေကာင္အထည္ေဖာ္ ေဆာင္ရြက္ႏိုင္စြမ္းမရွိပါ။

အရင္းအျမစ္မ်ားကင္းမဲ့ေနျခင္းႏွင့္ အစိုးရဌာနဆိုင္ရာအခ်င္းခ်င္းၾကား ပူးေပါင္းေဆာင္ရြက္မႈ အစဥ္အဆက္ ကင္းမဲ့ျခင္းတို႔ေၾကာင့္ အစိုးရ၏ အေကာင္အထည္ေဖာ္ႏိုင္မႈ စြမ္းပကားမွာ အဆင့္တိုင္းတြင္ စိန္ေခၚမႈမ်ားႏွင့္ ရင္ဆိုင္ေနလွ်က္ရွိပါသည္။ ယင္းစိန္ေခၚမႈမ်ားမွာ ကိုဗစ္ကပ္ေရာဂါကို ရင္ဆိုင္တုံ႔ျပန္ရာတြင္ အဓိကက်သည့္ ေဒသႏၲရ အစိုးရမ်ားတြင္ ပိုမိုဆိုးရြားလွ်က္ရွိပါသည္။ ထို႔အျပင္ က်န္းမာေရးဆိုင္ရာ ဝန္ေဆာင္မႈႏွင့္ အျခားေသာ အေရးပါသည့္ သက္ဆိုင္ရာ ဝန္ေဆာင္မႈမ်ားကို လုပ္ေဆာင္ရာတြင္ ျမန္မာႏိုင္ငံအစိုးရသာမက အရပ္ဘက္အဖြဲ႔အစည္းမ်ား (CSOs)၊ လူထုအေျချပဳ အဖြဲ႔အစည္းမ်ား (CBOs)၊ ကုလသမဂၢ/ႏိုင္ငံတကာ အစိုးရမဟုတ္ေသာ အဖြဲ႔အစည္းမ်ား၊ ပုဂၢလိကကဏၭမ်ား၊ တိုင္းရင္းသား လက္နက္ကိုင္ အဖြဲ႔အစည္းမ်ားမွလည္း အေရးပါသည့္ အခန္းကဏၭမ်ားမွ ပါဝင္လွ်က္ရွိပါသည္။ အစိုးရဌာနဆိုင္ရာမ်ားႏွင့္ အစိုးရမဟုတ္ေသာ အဖြဲ႔အစည္းမ်ားအၾကား တုန္႔ျပန္ေဆာင္ရြက္မႈမ်ားကို ညွိႏႈိင္းေဆာင္ရြက္ရာတြင္လည္း စိန္ေခၚမႈမ်ားရွိပါသည္။ အရပ္ဘက္အဖြဲ႔အစည္းမ်ားမွ ကိုဗစ္ကပ္ေရာဂါအတြက္ တုန္႔ျပန္ေဆာင္ရြက္ရာတြင္ သဘာဝေဘးအႏၲရာယ္ကိုရင္ဆိုင္ရာတြင္ လုပ္ေဆာင္သည့္ အေျခအေနမ်ားထက္ ေပါင္းစပ္ညွိႏႈိင္းေဆာင္ရြက္ေဆာင္ရြက္မႈမွာ ပို၍ အေရးႀကီးပါသည္။ သင့္ေလ်ာ္သည့္ ကာကြယ္မႈမ်ားမရွိပါက ၎တို႔၏ ေစတနာအေလ်ာက္ လုပ္ေဆာင္မႈမ်ားသည္ ေရာဂါျပန္႔ပြားမႈကိုပါ အားေပးရာေရာက္ေစမည္ျဖစ္ပါသည္။ ထို႔အျပင္ အခ်ိဳ႕ေဒသမ်ားတြင္ အစိုးရ၏ လက္လွမ္းမီေဆာင္ရြက္ႏိုင္မႈအေျခအေနမွာ လက္ရွိပဋိပကၡမ်ားေၾကာင့္ အကန္႔အသတ္မ်ားစြာ ရွိေနပါသည္ (ဥပမာ- ရခိုင္ျပည္နယ္ေဒသ၊ ပလက္ဝ ၿမိဳ႕နယ္၊ ရွမ္းျပည္နယ္ေျမာက္ပိုင္းေဒသ)။

ႏိုင္ငံအမ်ားစုႏွင့္ ႏိႈင္းယွဥ္ပါက ျမန္မာႏိုင္ငံရွိ ျပည္သူမ်ားသည္ အစိုးရအဖြဲ႔အစည္းမ်ားအေပၚႏွင့္ ႏိုင္ငံသားအခ်င္းခ်င္း အျပန္အလွန္ ယုံၾကည္မႈနည္းပါးၾကပါသည္။ ယင္းအေျခအေနမွာ ကိုဗစ္ကပ္ေရာဂါ၏ အႏၲရာယ္ကို ထိေရာက္စြာရင္ဆိုင္ေျဖရွင္းရာတြင္ အဟန္႔အတားျဖစ္ေစပါသည္။ သို႔ေသာ္လည္း လူထုယုံၾကည္မႈျမင့္မားၿပီး အေရးပါသည့္ အခန္းကဏၭမ်ားတြင္ ရပ္တည္ေနသည့္ ပုဂၢိဳလ္မ်ားလည္းရွိပါသည္ (ဥပမာ- ႏိုင္ငံေတာ္ အတိုင္ပင္ခံပုဂၢိဳလ္ (ေဒၚေအာင္ဆန္းစုၾကည္)၊ သမဆရာေတာ္၊ ရပ္ကြက္ေက်းရြာ ဥကၠ႒မ်ား၊ ဘာသာေရးေခါင္းေဆာင္မ်ား)။

ျမန္မာႏိုင္ငံအစိုးရ၊ အရပ္ဘက္အဖြဲ႔အစည္းမ်ားႏွင့္ ဘာသာေရးေခါင္းေဆာင္မ်ားအတြက္ အႀကံျပဳတင္ျပခ်က္မ်ား

ေလ်ာ့ပါးသက္သာေစမည့္နည္းလမ္းမ်ားကို အာ႐ုံစိုက္လုပ္ေဆာင္ျခင္း - ကိုဗစ္ကပ္ေရာဂါ ရင္ဆိုင္တိုက္ခိုက္ရန္အတြက္ တင္းက်ပ္ေသာ နည္းလမ္းမ်ား (ဥပမာ - တစ္ႏိုင္ငံလုံးအတိုင္းအတာျဖင့္ ကာလရွည္ၾကာ အသြားအလာ ကန္႔သတ္ပိတ္ပင္ထားျခင္း- nationwide lockdown)ကို အျပည့္အဝ အေကာင္အထည္ေဖာ္ေဆာင္ရြက္ရန္မွာ ျမန္မာႏိုင္ငံအတြက္ အလြန္ခက္ခဲလိမ့္မည္ျဖစ္ပါသည္။ ယင္းနည္းကို အေကာင္အထည္ေဖာ္ေဆာင္ရြက္ႏိုင္မည္ ဆိုပါကလည္း စီးပြားေရးႏွင့္ လူမႈေရးဆိုင္ရာ ထိခိုက္မႈမ်ားမွာ အလြန္ႀကီးမားႏိုင္ပါသည္။ ထို႔ေၾကာင့္ သက္ဆိုင္သူမ်ားအားလုံးအေနျဖင့္ ေလ်ာ့ပါးသက္သာေစသည့္ နည္းလမ္းမ်ားကို အေလးထားလုပ္ေဆာင္သင့္ပါသည္။ ထိုသို႔လုပ္ေဆာင္ရာတြင္ ယုံၾကည္ရသည့္ လူထုက်န္းမာေရးေစာင့္ေရွာက္မႈဆိုင္ရာ ေစတနာ့ဝန္ထမ္းမ်ားျဖင့္ ကာကြယ္ေရးလုပ္ငန္းမ်ားကို လုပ္ေဆာင္ျခင္း၊ ႀကီးေလး႐ြာႏိုင္သည့္ အႏၲရာယ္မ်ားကို ေလ်ာ့နည္းေစရန္ ျဖစ္ႏိုင္ေျခရွိသည့္ ေရာဂါျပန္႔ပြားမႈျမန္ဆန္ေစမည့္ ပုဂၢိဳလ္မ်ားျဖင့္ ညွိႏႈိင္းလုပ္ေဆာင္ျခင္း

(ဥပမာ- ရေသန့်ပိုက်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဘုန်းကြီးများ)၊ ရပ်ကွက်ကျေးရွာဈေးများ၊ ဘတ်စ်ကားမှတ်တိုင်များ၊ ရှေ့တန်းမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေရသည့် ဌာနများတွင် လက်ဆေးကန်များ ပြုလုပ်ပေးခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ (မှတ်ချက်- ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သောလုပ်ငန်း အသေးစိတ်စာရင်းကို၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်နိုင်ချေ အကျိုးသက်ရောက်မှု၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များနှင့် လွယ်ကူသည့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ပူးတွဲချိန်ညှိခြင်းများကို အပြည့်အစုံဖော်ပြထားသည့် ပူးတွဲပါအစီရင်ခံစာတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။) အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်းနှင့်အညီ ပိုမိုတင်းကျပ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်များသော နည်းလမ်းများလည်း လိုအပ်လာနိုင်ပါသည်။

ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များ ပေါင်းစည်းလုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ဖြင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်း - အစိုးရအနေဖြင့် ("အထူးကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်" (Incident Management System) ကဲ့သို့သော) ဌာနပေါင်းစုံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အလားတူပေါင်းစုံပါဝင်သော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားတစ်ရပ်ကို တည်ထောင်ရန် အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ အောက်ခြေဒေသအဆင့်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုကိုလည်း အထူးအလေးပေးလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBOs)၊ ကုလသမဂ္ဂ/နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း ပထဝီအနေအထားအရသာမက လူဦးရေအနေအထားအရပါ ကောင်းမွန်လုံလောက်စွာ လှမ်းမီနိုင်ရန် ၎င်းတို့အဖွဲ့အစည်းများအချင်းချင်းအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ယန္တရားမှာ Covid-19 ရောဂါ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ကုသရေး ဗဟိုကော်မတီကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် မူဝါဒချမှတ်ရေးအဖွဲ့အစည်းမှ ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများကို အသုံးပြုခြင်း - ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန (ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ)နှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်း)များမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ရန်အတွက် ဖြေရှင်းရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာနကဲ့သို့ အသုံးပြုသင့်သည့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းဌာန၏ NCDDP နှင့် မြစိမ်းရောင်ကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများသည် နေရာဒေသအများအပြားတွင် ကျေးရွာအဆင့် ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေရန်နှင့် ကျေးရွာလူထုများကို လှုံ့ဆော်ရာတွင် ၎င်းကော်မတီများကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံ့အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ လူမှုဩဇာကို အသုံးပြုခြင်း - နိုင်ငံတော် ဗဟိုအဆင့်တွင် နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှ အရေးကြီးသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချပြခြင်းနှင့် နောက်ဆုံးအခြေအနေများကို ပြည်သူလူထုသို့ ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ခြင်းများဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အဆင့်များတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် ထိရောက်စွာဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ လူမှုဩဇာကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ အထူးသဖြင့်တစ်ကိုယ်ရေကာကွယ်ရေး ကိရိယာများ (နှာခေါင်းစည်း၊ ဝတ်ရုံ၊ ကာကွယ်ရေးမျက်မှန်၊ ရှေ့ဖုံးခါးစည်း

(အေပရွန်)) စသည်တို့ကို ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအား တိုးမြှင့်ထောက်ပံ့နိုင်ရန်အတွက် တပ်မတော်၊ ပုဂ္ဂလိက ဆေးရုံများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက ပရဟိတ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်လက် လက်တွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျားကန်ပေးမှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အိမ်ထောင်စုများကို လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျားကန်ပေးမှုများလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေ နည်းလမ်းများကို ဆက်လက်ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ဥပမာတစ်ခုအနေဖြင့် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ်သည် ချေးငွေပြန်လည်ပေးဆပ်သည့်ကာလကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးခြင်း၊ ချေးငွေအမျိုးအစားနှင့် ချေးငွေ ပမာဏကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ကျေးလက်ဒေသရှိ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးအိမ်ထောင်စုများသို့ ယာယီငွေချေးပေးသည့် အစီအစဉ်အား ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခြင်း စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။